

ש"פ תולדות, מבה"ח כסלו, ה'תשכ"ח

ביאור בדרך אפשר

1 מְצִינּוּ בְרָכוֹת פְּאֵלָה לֹא בְּאַבְרָהָם שְׂמִידתוֹ מִידַת חֶסֶד וְלֹא  
 2 בְּיַעֲקֹב שְׂמִידַת מִידַת הַתְּפִאֶרֶת וְהַרְחָמִים, פִּי יִצְחָק הוּא גְבוּרָה<sup>8</sup>,  
 3 וְלִכְּנֵן הַבְּרָכוֹת דִּי־יִצְחָק הֵם בְּרִיבּוּי גְדוֹל כַּמְבוּאָר לְעִיל שְׁדוּקָא  
 4 הַהִשְׁפָּעָה מִמִּידַת הַגְּבוּרָה הִיא בִּיתָר שְׂאֵת, הַשְּׁפָעָה לֹלֵא גְבוּל.  
 5 וְעַל-פִּי־זֶה יֵשׁ לֹמַר פְּרוּשׁ  
 6 הַפְּתוּבָה<sup>4</sup> וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת  
 7 אַבְרָהָם וַיְבָרֶךְ אֱלֹקִים אֶת  
 8 יִצְחָק בְּנֹו וּלְבָאָר אֶת הַטַּעַם מְדוּעַ  
 9 דְּרוּקָא בְּבִרְכָה זֹו נֹוכַח שֵׁם אֱלֹקִים וְלֹא  
 10 שֵׁם הוּי, דְּבַחֲמֵי אַבְרָהָם (בַּחֲמִינַת  
 11 חֶסֶד<sup>8</sup>) הָאִיר בְּעוֹלָם בַּחֲמִינַת  
 12 הַחֶסֶד דְּלִמְעַלָּה, וְהַבְּרִיכוֹת  
 13 וְהַהִשְׁפָּעוֹת שִׁירָדוּ לְעוֹלָם בִּימֵי אַבְרָהָם  
 14 הִיוּ מִמִּידַת חֶסֶד וְלֹא אַחֲרֵי מוֹת  
 15 אַבְרָהָם, שְׂאֵז הִיְתָה הַהֲנַהֲגָה  
 16 בְּעוֹלָם הַזֶּה (כּוֹלָל הַהֲנַהֲגָה  
 17 דְּלִמְעַלָּה הַהִשְׁפָּעָה וְהַנְּתִינָה לְעוֹלָם  
 18 שְׂבִאָה מִלְּמַעְלָה, מֵאֵת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ  
 19 הוּא) עַל-פִּי מְדָתוֹ שֶׁל יִצְחָק,  
 20 - גְּבוּרָה, וְכַאֲשֶׁר הַהִשְׁפָּעָה וְהַנְּתִינָה  
 21 וְהַבְּרִיכָה בָּאָה מִמִּידַת הַגְּבוּרָה  
 22 נִמְשְׁכוּ הַבְּרָכוֹת בְּעוֹלָם  
 23 מֵהַגְּבוּרוֹת דְּשֵׁם אֱלֹקִים<sup>9</sup>  
 24 שֶׁהֵם בְּרָכוֹת נְעֻלוֹת יוֹתֵר  
 25 מֵהַבְּרָכוֹת הַנִּמְשְׁכוֹת  
 26 מֵהַחֶסֶדִים בְּאִמְצָעוֹת שֵׁם הוּי.  
 27 וְזֶהוּ גַם הַטַּעַם הַפְּנִימִי לִכְּנֵן  
 28 שְׂבִיבְרַכַת יִצְחָק לְיַעֲקֹב כְּתִיב  
 29 וַיִּתֵּן-לָּךְ הָאֱלֹקִים, כִּי מְדוּבָר עַל  
 30 נְתִינָה וְהַשְּׁפָעָה מִמִּידַת הַגְּבוּרָה  
 31 וְהַבְּרִיכָה הִיא עַל יַד־יָדֵי שֵׁם אֱלֹקִים כְּדִי  
 32 שֶׁהַשְּׁפָעָה תִּהְיֶה בְּרִיבּוּי  
 33 וְכַתְּבִירַת וְעַד לַהִשְׁפָּעָה וְנְתִינָה בְּלִי  
 34 גְבוּל, כַּמְבוּאָר לְעִיל.  
 35 (ג) וְהִנֵּה הַבְּרָכָה שְׂבִיבְרַכַת יִצְחָק  
 36 וַיִּתֵּן-לָּךְ הָאֱלֹקִים הִיא בְּרָכָה  
 37 נְעֻלִית יוֹתֵר מֵהַבְּרָכָה דְּוִיבְרַךְ  
 38 אֱלֹקִים אֶת יִצְחָק בְּנֹו כְּלוּמָר,  
 39 אֲמַנֵם שְׁתֵּי הַבְּרִיכוֹת הֵן מִמִּידַת הַגְּבוּרָה  
 40 וּבִשְׂתֵּיתֵיהֶן יֵשׁ נְתִינָה וְהַשְּׁפָעָה בַּתְּגִבּוּרָת  
 41 יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר מִמִּידַת חֶסֶד וּבְכָל זֹאת יֵשׁ מַעְלָה וַיִּתְרוֹן בְּוִיתָן לָךְ אֱלֹקִים<sup>9</sup>

ביאור בדרך אפשר

42 שְׂבִיבְרַכַת יִצְחָק לְגַבִּי "וַיְבָרֶךְ אֱלֹקִים אֶת יִצְחָק" אַחֲרֵי מוֹת אַבְרָהָם, כְּפִי  
 43 שֶׁהוֹלֵךְ וּמְבֹאָר. שְׂהֲרֵי הַבְּרָכָה שְׂנַתְּבִירַךְ יִצְחָק מֵאֱלֹקִים הִיְתָה  
 44 נִמְשְׁכַת לְכַנְיֹו שֶׁל יִצְחָק, יַעֲקֹב וְעֵשׂוּ, גַם אִם לֹא הָיָה יִצְחָק  
 45 מְבָרְכֵם, וְהֵם הָיוּ זֹוכִים בְּבְרִיכוֹת הַלְלוּ מִמִּילָא וּכְפִירוּשׁ רַש"י עַל  
 46 הַפְּסוּקִים<sup>10</sup> וַיְבָרֶךְ אֱלֹקִים אֶת  
 47 יִצְחָק בְּנֹו, שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא  
 48 בִּירֵךְ אֶת יִצְחָק בְּעַצְמוֹ, כִּיוּן  
 49 שֶׁאַבְרָהָם נִתְיָרָא לְבָרֶךְ אֶת  
 50 יִצְחָק מִפְּנֵי שְׂצָפָה אֶת עֵשׂוּ  
 51 יוֹצֵא מִמְּנוֹ, וְהַשֵּׁשׁ שְׂאֵם יְבִרַךְ אֶת  
 52 יִצְחָק הַבְּרַכָה תְּעִבּוּר גַם לְעֵשׂוּ שְׂאִינוֹ  
 53 רָאוּי לְכַךְ וּלְכֵן נִנְמַע אַבְרָהָם מִלְּעֲשׂוֹת  
 54 זֹאת, כִּי הוּא אָמַר לְעַצְמוֹ יְבֹא  
 55 בְּעַל הַבְּרָכוֹת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא  
 56 שְׂכַל הַבְּרִיכוֹת שְׁלוֹ וַיְבָרֶךְ אֶת אֲשֶׁר  
 57 יֵיטֵב בְּעֵינָיו, וְכַאֲ הַקְּב"ה  
 58 וַיְבָרְכוּ אֶת יִצְחָק. דְּמִזְזָה מוֹכֵן,  
 59 דְּכִמּוֹ שְׂבָאָם הִיְתָה אַבְרָהָם  
 60 מְבָרֶךְ אֶת יִצְחָק, הִיְתָה  
 61 נִמְשְׁכַת הַבְּרָכָה גַם לְעֵשׂוּ גַם  
 62 אִם לֹא הָיָה אַבְרָהָם מְבָרְכוּ  
 63 בְּמִפּוּרֵשׁ אִלָּא הִיָּה מְבָרֶךְ אֶת יִצְחָק  
 64 בְּלִבְדֵּי (שְׂאֵם) לֹא כֵן לֹא הִיָּה מְקוּם  
 65 לְחַשְׁשׁ שֶׁל אַבְרָהָם), כְּמוֹ כֵן הוּא  
 66 גַם בְּנוֹגַע לְהַבְּרָכָה שְׂבִיבְרַכַת  
 67 אֱלֹקִים אֶת יִצְחָק, דְּבְרַכָה זֹו  
 68 נִמְשְׁכָה מִעֲצָמָה לְשִׁנֵּי בְּנָיו,  
 69 גַם לְעֵשׂוּ וְנִמְצָא שְׂאֲמַנֵם זֹו בְּרַכָה  
 70 נְעֻלִית כִּי הִיא מִמִּידַת הַגְּבוּרָה, כַּמְבוּאָר  
 71 לְעִיל, וּלְכֵן נִאֲמַר בַּה שֵׁם 'אֱלֹקִים' וְלֹא  
 72 שֵׁם הוּי, אֲבָל יֵשׁ בַּה חֶסֶד וְשִׁלְמַעֲשָׂה  
 73 הִיא נִשְׁפָּעָה גַם לְמִי שֶׁלֹא רָאוּי לָהּ  
 74 (כַּמְבוּאָר בַּחֲסִידוֹת שׁוּז אַחַת הַתְּכֻנוֹת  
 75 שֶׁל מִידַת חֶסֶד, לַהִשְׁפָּעַע גַם לְמִי שֶׁלֹא  
 76 רָאוּי). וְהַבְּרָכָה שְׂבִיבְרַכַת יִצְחָק  
 77 וַיִּתֵּן-לָּךְ הָאֱלֹקִים מִטַּל  
 78 הַשָּׁמַיִם וְגו', הִיא בְּרָכָה  
 79 נְעֻלִית יוֹתֵר מֵהַבְּרִיכָה שֶׁל "וַיְבָרֶךְ  
 80 אֱלֹקִים אֶת יִצְחָק" אַחֲרֵי מוֹת אַבְרָהָם  
 81 וְנִתְנָה רַק לְיַעֲקֹב וְלֹא לְעֵשׂוּ.  
 82 וְזֶהוּ גַם הַטַּעַם הַפְּנִימִי מֵה שְׂבִיבְרַכַת בִּיתָר וְעֵשָׂה כְּפִי

(8) זח"ג ג, סע"ב ואילך (ברע"מ). ז"ח ר"פ תולדות (כו, ג). ובכ"מ. 9) ראה סידור שם, שהשפעה מהגבורות דיצחק היא דוקא לאחרי שנמתקות בהחסדים דאברהם. ועפ"ז י"ל לשון הכתוב את יצחק בנו – בנו של אברהם. 10) חיי שרה שם. וראה גם נתחומא באבער לך לך ה. וש"נ.